

ATATÜRK VE TÜRK BİRLİĞİ

Türkolog-Yazar: Fatih Mehmet Yiğit

Milli Mücadeleye öncülük eden ve Türkiye Cumhuriyetini kuran Başbuğ Atatürk gerçek anlamda bir Türk Milliyetçisi idi ve Türk Birliğine yürekten inanmaktaydı bu görüşünü şu ölümsüz sözlerle ifade etmiştir:

Ben her şeyden önce bir Türk milliyetçisiyim. Böyle doğdum. Böyle öleceğim. Türk birliğinin, bir gün hakikat olacağına inancım vardır. Ben görmesem bile, gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapayacağım. Türk birliğine inanıyorum, onu görüyorum. Yarının tarihi, yeni fasıllarını Türk birliğiyle açacaktır. Dünya sükununu bu fasıllar içinde bulacaktır. Türk'ün varlığı bu köhne aleme yeni ufuklar açacak, güneş ne demek, ufuk ne demek, o zaman görülecek." Başbuğ ATATÜRK

Türk Birliği'nin bir gün mutlaka hakikat olacağına inanan Başbuğ Atatürk ileri görüşlü bir devlet adamı olarak çok uzun yıllar öncesinden Sovyetler Birliği'nin dağılacağını tahmin etmiş ve Türkiye'yi yönetecek olanların o günlere hazırlıklı olmalarını istemiştir ve kendisinden sonraki devlet adamlarına bir siyasi vasiyet yerine geçecek şu sözleri söylemiştir:

Bu gün Sovyetler Birliği dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yakında ne olacağını kimse kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir, uflanabilir. Bu gün elinde sınıksız tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manevi köprüleri sağlam tutarak. Dil bir köprüdür; tarih bir köprüdür, inanç bir köprüdür. Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimiz içinde bütünleşmeliyiz. Onların bize yaklaşmasını ekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gerekir. (29 Ekim 1933)

1932 yılında Macar Tarihçi Zaiti Frenezi'yi Ankara'da misafir eden Atatürk, ondan Türkler'in buralarda 5000 yıllık bir tarihleri olduğunu belgeleriyle öğrenmiştir. Atatürk Türk Dili'nin, yani Türkçe'nin yabancı sözcüklerden arındırılması ve zenginleştirilmesini istiyordu. Bunun için Türk Dil Cemiyeti kuruldu, bu daha sonra Türk Dil

Kurumu oldu. Ayrıca Atatürk, 1931’de Türk Tarih Tetkik Cemiyeti’ni kurdurdu, bu cemiyet sonradan Türk Tarih Kurumu oldu. Büyük Önder ortak bir konuşma ve ortak bir yazı dili oluştun istiyordu. Bunun için dil kurultayları tertip ediyordu, yabancı devletlerden Türkologlar davet ediyordu. Bu arada 1935 yılında da Atatürk’ün önerdiği Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi kuruldu.

Atatürk’ün gündeminde, genç Türkiye Cumhuriyeti’nin çok çetin, ekonomik ve sosyal problemleri yanında, daima bir “Büyük Türk Devletleri Birliği” fikri vardı. Ortak bir konuşma ve yazı dili oluşturduktan sonra, ortak bir tarih ve kültür meydana getirmek istiyordu. Eylül/1932 tarihinde Türkiye’ye gelen o zamanki Amerikan Genel Kurmay Başkanı Mac Arthur da, Mustafa Kemal Paşa’nın, kafasında “Büyük Türk Devletleri Birliği” fikrini yaşattığını söylüyordu.

Araştırmacı Ali Külebi’nin yaptığı araştırma ve tespitlerine göre: Tayfur Bey’in (Sökmen) Atatürk’e yazdığı bir mektupta Hatay’ı kastederek “Sancak Millî Misak’a dâhil midir?” sorusuna verdiği cevap : “Türklerin yaşadığı her yer Millî Misak içindedir.” (Tahsin Banguoğlu : “Millî Misak ve Lozan”, Türk Edebiyatı, Ekim 1987, s.7) O, Misâk-ı Millî sınırları dışında kalan Orta Asya Türklerini hiç bir zaman unutmadı. Mecliste yaptığı bir konuşmada:

“Malum-ı âliniz olduğu veçhile Rusya’ya bir sefaret heyeti gönderiyoruz. Bu heyet-i sefaret esasen malum olan, mazbut olan kadrosu dâhilindedir. Fakat Rusya’da ve Rusya ile temasta namütenahi İslâm kütleleri vardır. Bu İslâm kütleleri içinde bizim ifa edebileceğimiz bir takım hususi, mahrem ve fevkalâde vezâifimiz vardır. Bittabi bu vezâifin mahiyeti ilân edilerek oraya memur heyet gönderilemez. Sırf bu vezâif-i mahsusayı ifa ettirebilmek, takib ettirebilmek, icabında izhar edilebilmek üzere heyet-i sefaretin kadrosuna heyet-i ilmiye namıyla bir heyet ilâve edilmiştir. Heyet-i ilmiye denildiği zaman mânasından istidlâl edildiği gibi, oraya yalnız tetkikât-ı ilmiye yapacak değildir. İfade ettiğimiz gibi vezâif-i mahsusa ifa edecektir.”

Türkistanlı yazar ve bilim adamlarını çok iyi bildiği ve bir Ali Şir Nevai hayranı olduğu söylenen Atatürk, Türk kültürü ve dili ile ilgili olarak;

“Türkiye dışında kalmış Türkler, ilkin kültür meseleleriyle ilgilenmelidirler. Nitekim biz Türklük davasını böyle bir müspet ölçüde ele almış bulunuyoruz. Büyük Türk tarihine Türk dilinin kaynaklarına, zengin lehçelerine, eski Türk eserlerine önem veriyoruz.” demişti. Atatürk, Türk dilini geliştirerek ve yayarak, dilimizin Balkanlardan Çin Seddine uzanan Türk dünyasının yegâne sesi ve düşünce vasıtası olmasını istemişti. O, Türkiye Türklerinin önderliğinde Batı Türklerinin dilini, Orta Asya yani Türkistan Türklerinin konuştukları dil ile kaynaştırmak ve müşterek bir tarihe sahip olan Türk dünyasının, lehçe farklılıklarını gidererek müşterek bir dil bağı ile birleşmelerini istiyordu.

Atatürk doğumuzdaki büyük bölgede yaşayan soydaşlarımızın tarihinin, coğrafyasının ve kültürünün doğru öğrenilmesini isterken değişebilecek dünya dengeleri karşısında gelecekte güçlü ve etkili olabilmek için bu bölgede ortaya çıkacak ülkelerle birlikte hareket etmek zorunda olduğumuzu da tespit etmişti.

“Türk Kültürü bütün Türklerin kültürüdür. Bu kültür nerede olursa olsun Türkün malıdır...”

Her Türkü de Türkiye'yi de alâkadar eder" diyerek de Türkiye'nin dış Türklerle kültür varlıklarını idame çerçevesinde ilgilenmesinin gereğini vurgulamıştı. Yeryüzünde ne kadar çok Türk, ne kadar çok Türk ülkesi, ne kadar yaygın Türk Kültürü olursa, Türkiye o nispette rahat eder ve yalnızlıktan kurtulur diyerek büyük Türk Birliği'nin gerekliliğine işaret etmişti. Asya, Atatürk'ün iki temel noktada ilgi alanına giriyordu. Bunlardan biri, Asya'nın Anayurt olması ve orasının; dili Türk, kültürü Türk, uygarlığı Türk, tarihi Türk olan halkların diyarı olması, diğeri de, geleceğin dünyasının şekillenmesinde Asya'nın yükleneceği işlevlerdi. Atatürk'ün tarih ve strateji bilinci, Anadolu'daki Türk varlığının korunmasının Türkistan'la birlikteliğe bağlı olduğunu; Asya'daki Türk varlığının, kültür ve uygarlığının korunmasının da Türkistan Türklüğünün Anadolu Türklüğü ile bütünleşmesinden geçtiğini öngörüyordu. Bütün bu noktalardan hareket ederek de Büyük Türk Birliği'nin mayasının ve yapı taşlarının Orta Asya'da olduğunu da tespit etmiş ve eyleme geçmişti. Çünkü O bir eylem adamıydı. Türkistan aşığı olduğu çeşitli yaklaşım ve düşüncelerinden anlaşılacak Atatürk'ün Ali Şir Nevai hayranlığı bilinir. Yine tarihi şahsiyetlerden Emir Timur'a hayran olduğunu dile getirmesi, onun Türkistanlılara olan sevgisinin bir başka tezahürüdür. Atatürk 1402'de Ankara'da Osmanlı Ordusunu yenmesi sebebiyle genelde Osmanlı aydınlarının soğuk durduğu Timur'u dünyanın en büyük komutanı olarak görmektedir. Bunla ilgili düşüncelerini d e ;
“Ben Timur zamanında olsaydım, onun yaptığını yapabilir miydim? Onu söyleyemem. Fakat o benim zamanımda olsaydı, belki daha çoğunu yapabilirdi” ve “Bence, dünyanın en büyük komutanı Timur'dur. Hiçbir savaşını şansa bırakmamıştır. Her savaşına senelerce önceden inceden inceye hazırlanmıştır” diyerek dile getirmişti ve bu deyişlerden Atatürk'ün ünlü Türk komutanı çok iyi incelediği anlaşılmaktadır.

Atatürk'ün Orta Asya ve buradaki Türklerle somut ilişkisi Kurtuluş Savaşı günlerinde başlamıştı. Türklerin yoğun olarak yaşadıkları bu ülkeye o zaman güçlü ve kıymetli bir düşünür, edebiyatçı ve dışişleri mensubu Memduh Şevket Esendal büyükelçi olarak gönderilmişti. (Büyük Oyundaki Türk: Enver Altaylı, İrfan Ülkü, İlgili Kültür Sanat, İstanbul, Ocak 2008, S:26)

Esendal'ın yanı sıra çeşitli alanlarda uzman danışmanlarla Ankara, Türkistan'da o günlerde bugünkünden daha büyük bir aktördü. Kurtuluş Savaşı'nın ve sonrasının güçlüklerine rağmen Mustafa Kemal Orta Asya'ya ve büyük Türk Dünyası'na el atmaya kararlıydı. Temelde yüzü Batı'ya dönük gibi değerlendirilen yüce Atatürk'ün yüzünün Doğu'ya, Türkistan coğrafyasına dönük olduğu böyle birçok hususla ortaya çıkmaktadır. O, Cumhuriyet döneminde oluşturduğu Balkan Paktı ve Sadabad Paktı gibi kuruluşlarla, bir yandan ülkemizin güvenlik duvarlarını oluştururken, diğer yandan da bir Avrasya açılımı yaratmak istiyordu. Bu bağlamda; görev ile Moskova'ya gönderdiği ilim heyetinden İsmail Suphi Bey'in bir müddet sonra Türkistan'a da gönderildiği bilinmektedir. 1921 Temmuz sonlarında Buhara'ya varan İsmail Suphi Bey'in vazifesi, Atatürk'ün direktifleri istikametinde, Türkistan milli birliğinin kuruluşu için Türkistan Türkleri arasında arabuluculuk yapmaktır. Mustafa Kemal tarafından İsmail Suphi Bey'e verilen talimat, Türkistan'da bir Türk birliğinin oluşabilmesi için, Türkistan Türklerini bir araya getirecek örgütlenmeyi sağlamaktır. İsmail Suphi Bey, Zeki Velidi Togan'ın başkanlığını yaptığı Türkistan Milli Birliği adlı örgütü daha da genişleterek Milli İttihat Fırkası'nı kurar. Fırkanın başına Zeki Velidi Togan getirilir. Türkistan'da milli birlik hareketi etkinleşmeye başlar. Bir süre sonra Rusya'nın yoğun baskıları sonucu birliğin liderlerinden Zeki Velidi Bey, Osman Hoca ve Sadruddin Han Türkistan'ı terk etmek zorunda kalırlar. Feyzullah Hoca, 6 Ekim 1920'de kurulan Buhara Halk Cumhuriyeti'nin ilk Başbakanı ve Dışişleri Bakanıdır. Bizim Milli Mücadelemize

Lenin'in gönderdiği söylenen para yardımının kaynağı, işte bu Cumhuriyettir. Osman Hocaoglu ve Feyzullah Hoca'nın Lenin'le yaptıkları görüşmelerde bir kurul kurulmasına karar verilir. Bu kurulda Feyzullah Hoca da yer alır. Kurulun yaptığı değerlendirmeler sonunda yardımın miktarı belirlenir. Bu miktar 100.000.000 altın ruble olacaktır. Bu para Buhara Halk Cumhuriyeti tarafından temin edilerek, Türkiye'ye aktarılacak üzere Lenin'e teslim edilir. Lenin bu paradan yaklaşık 15.000.000 altın rubleyi Türkiye'ye gönderir, gerisine el koyar. Buhara Halk Cumhuriyeti, Milli Mücadeleye yardım etmekle kalmaz Mustafa Kemal'le diplomatik ilişkiler de kurar. Sakarya zaferini kutlamak üzere 17 Ocak 1921'de Buhara Halk Cumhuriyetinden bir heyet Ankara'ya gelir ve Mustafa Kemal ile görüşür. Bu heyet, Mustafa Kemal'e zaferin hediyesi olarak üç adet kılıç ile Timur'a ait bir Kuran-ı Kerim'i hediye eder. Mustafa Kemal heyetle yaptığı görüşmeden sonra meclis kürsüsünden bir konuşma yapar:

“Türkistanlı kardeşlerimiz Sakarya zaferi münasebetiyle bize üç kılıç ve bir de Kuran-ı Kerim göndermişler. Türk milleti adına kendilerine teşekkür ederim. Bu mukaddes kitabı Türk milletine hediye ediyorum. Bu üç kılıçtan birini ben aldım. İkincisini, Batı Cephesi kumandanı olarak İsmet Paşaya verdim. Üçüncüsünü de İzmir fatihine saklıyorum. Bu kılıç İzmir'e ilk giren kumandanın beline takılacaktır.” Üçüncü kılıç, 9 Eylül sabahı saat 10.30'da İzmir'e girerek, yaralarından kanlar sızan sızan Hükümet Konağına şerefli Türk bayrağını çeken İkinci Süvari Tümeni 4. Alayında Bölük Komutanı olan Yüzbaşı Şerafettin Bey'e verilmiştir. Atatürk, bu kılıçla birlikte Yüzbaşı Şerafettin Bey'e “İzmir” soyadını da vermiştir. Görüldüğü gibi, Atatürk Millî Mücadele'nin o ateşli günlerinde bile Türkistan Türklüğü ile bağlarını güçlü tutmuş, onlarla yakından ilgilenmiştir. (Prof. Dr. Hüseyin KARADAĞ arşivi: <http://www.21yyte.org/tr/yazi.aspx?ID=465&kat=31>)

Atatürk çalışmaların gizli surette yürütülmesine dikkat etmiştir. Çünkü bu sıralarda Sovyetler Birliği hükümeti ile diplomatik ilişkiler iyi yolda gitmektedir. 18 Mart 1921 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ve Sovyetler Birliği arasında imzalanan Moskova Antlaşmasıyla da, Sovyet Rusya, tespit edilmemiş bir süre için Türkiye'ye her yıl 10 milyon altın ruble vermeyi taahhüt etmiştir.

Bu şartlar altında Atatürk, Dış Türkler konusunda ölçülü hareket etmek, onu şuurlu bir ülkü meselesi görmek ve şuurlu ülküyü müspet ilme, ilmi usullere dayandırılmış bir hedef ve gaye şeklinde tanıtmak istemiş ve olumlu yöntemlerle, bilhassa propagandaya önem vermenin gerekliliğini öne sürmüştür. Durum böyle olunca, Rusya mahkûmu Türk ülkelerine bağımsızlıklarını kazanmaları yolunda tam anlamıyla kuvvetli bir destek sağlanamamıştır. Buna karşılık, Sovyetler Birliği'nden bir yolunu bularak kaçıp Türkiye'ye sığınan çok sayıda Rusya Türküne kucak açılmış, bu aydın sınıf, halklarının bağımsızlık davasını, Bolşevik hükümet aleyhine olmak kaydı şartıyla buradan yürütmüştür.

Bu dönemde, Sovyet zulmünden dolayı Türkistan'dan kaçan gençler himaye altına alınıyor ve Türkiye'ye gönderiliyordu. Bunlar arasında Doğu Türkistan'dan kaçanlar da vardı. Bu gençlerin büyük bir kısmının askeri okullarımızda okutulup Silahlı Kuvvetlerimize katılmaları heyecan verici bir olaydı.

Yine Bolşevik zulmünden kaçarak Türkiye'ye sığınan Rusya Türklerine büyük bir sevgi ile kucak açan Atatürk, birçoğu Sovyet Rusya hükümetince yasaklı siyasetçi olan bu aydınların, Türkiye'de ülkelerinin bağımsızlığı yolunda mücadele vermelerine imkân sağlamıştır. Bunlardan, Kazan Türklerinden Prof. Dr. Sadri Maksudi Arsal, Prof. Dr. Yusuf Akçura,

Başkurt Türklerinden Prof. Dr. Zeki Velidi Togan, Prof. Dr. Abdülkadir İnan, Kırım'dan Cafer Seydahmet Kırimer ve Azeri Türklerinden Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu, Ahmet Ağaoğlu, Mehmet Emin Resulzade, Mirza Bala Mehmetzade ve daha pek çokları Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş kadroları içinde yer almıştır.

Esendal'ın Türk Dünyasındaki çalışmalarının yalnız Afganistan ile sınırlı kalmaması ve Büyükelçi olarak bulunduğu Azerbaycan ve İran'da da benzeri çalışmaları gerçekleştirmiş olması Atatürk'ün vizyonunun eseri idi. Yine Esendal'ın Türk Dünyası ile ilişkilerinin Hindistan'a kadar uzandığı ve burada da faaliyetlerde bulunduğu bilinmektedir. Atatürk'ün Afganistan'a olan ilgisinin yoğunluğu büyük stratejik dehasının sonucudur. Çünkü nasıl İngilizler 19. yüzyıldan bu yana Afganistan'a ilgi duymuş Amerikalılar, 2001 yılında 11 Eylül'ü bahane ederek bu ülkeyi işgal etmişlerse Atatürk de bu ülkenin Türkistan'a uzanan kilit taşı olduğunu biliyordu. Hatta Kurtuluş Savaşı esnasında Atatürk'ün bazı subayları Afganistan'a göndermesi üzerine karşı çıkan Mareşal Fevzi Çakmak'a; "Biz Anadolu'da verdiğimiz İstiklal Savaşı'nın güvenliğini Afganistan'dan sağlamak zorundayız" şeklinde yanıtlamıştı. (aynı eser; sayfa:302) Çünkü Atatürk Türklüğün bağımsızlık yolundaki mücadelesinin yolunun evrensellikten, Türklüğün evrenselliğinden geçtiğini tespit etmişti.

Atatürk, Milli Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Bolşevikler tarafından sona erdirilmesinden sonra Moskova'ya bağlı olarak kurulan Azerbaycan Sovyet Cumhuriyeti zamanında bu yeni hükümetle ilişki kurmuştur. Doğu Cephesi komutanı Kazım Karabekir Paşa'nın tavsiyesiyle, bir Türk Büyükelçisi Bakü'ye gönderilmiştir. Bu yakın ilişkiler sonucu, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı sırasında Sovyetlerden aldığı söylenen mali ve askeri yardımın bir kısmının da Azerbaycan'dan, Nerimanov'dan olduğu bilinmektedir. İşte Türklüğün evrenselliği bu noktada ve benzeri şekilde Türkistan ve Azerbaycan'ın Kurtuluş Savaşımızı kendi savaşları olarak kabul etmeleriyle ortaya çıkmaktadır.

Cumhuriyetin kurulmasıyla Atatürk'ün yaptığı işlerden ilkinin Türk Tarih ve Dil Kurumlarını kurup, Türk Tarihi'nin enginliğini, zenginliğini araştırarak kongreler düzenlemek olmuştur. Yine iletişim ve kültürel etkileşim ile Türkistan ve ötesinde yaşayan soydaşlarımıza ulaşmanın en önemli yollarından birinin o zamanki en güçlü iletişim aracı radyo olduğunu bilen Atatürk 1934 yılında verdiği emirle Adriyatik'ten Japon Denizi'ne yayın yapabilecek bir radyonun, Ankara Radyosu'nun kurulması emrini vermişti.

"Dünyada şimdiye kadar başka başka milletlerin birlik kurdukları ve yüzyılları beraberce yaşadıkları görülmüştür. Bizim, kurmak istediğimiz birliğin tarihte geçmişi olan birliklerin en üstünü olmasını isteriz" diyen Atatürk, bu fikri vicdanında bir sır gibi saklıyor bütün hareketlerini o noktayı hedefleyerek gerçekleştirmeye çalışıyordu. İşte bu husus Atatürk'ün gözünde gerçek "milli misak'tı". Bunu sağlamak amacıyla da mali bütün olanaksızlıklara karşın bütçeden 1924 yılında 200.000 altın karşılığı bir ödenek ayrılmış ve Türkiyat Enstitüsü kurulmuştur.

Hatay'ı Anavatana ilhak eden Atatürk'ün Musul ve Kerkük'ü de Anavatana'ya ilhak etmek için çalışmalar yaptığı bir dönemde İngilizlerin teşvik ve destekleri ile "Şeyh Sait İsyanı" çıkarılmış, böylece Musul ve Kerkük meselesi çözümsüz kalmıştır.

Lozan Antlaşmasından 9 yıl sonra 1933 yılında Atatürk ile General Mac Artur görüşmesi esnasında Atatürk tarafından söylenen söz: "Allah nasip eder, ömrüm vefa ederse Musul, Kerkük ve adaları geri alacağım. Selanik de dâhil Batı Trakya'yı Türkiye hudutları içine katacağım." (Türk Silahlı Kuvvetler Dergisi, syf: 26, sayı: 333, Temmuz 1992)

Atatürk, 13 km toprak satın alarak,
Türkiye ile Azerbaycan'ı sınır
komşusu yapmıştır

Mustafa Kamal Atatürk'ün "Türk Kapısı" olarak nitelediği Azerbaycan Cumhuriyetine bağlı Nahçıvan Özerk Bölgesi, Türk Cumhuriyetleri arasında Türkiye ile fiziki bağlantısı bulunan tek devlet olması nedeniyle Azerbaycan için özel bir anlam ve önem taşımaktadır.

Ermenistan ile İran arasında yer alan Nahçıvan, stratejik açıdan önemliydi. Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında bir bağlantı olmasını isteyen Mustafa Kamal Atatürk, ilk önce İran ile toprak mübadelesi yapma yoluna gitti bu olmayınca da sınır hattındaki bu toprak parçasının ücretini Atatürk kişisel olarak kendisi karşılayarak İran'dan satın almıştır.

Nahçıvan şehir merkezi ile Türkiye'nin Iğdır şehri arasındaki uzaklık 160 km olup Türkiye ve Nahçıvan arasında 28 Mayıs 1992'de açılan Dilucu Sınır Kapısı ile bağlanan 13 km.lik bir sınırimız bulunmaktadır.

Sovyetler Birliği dağılırken, Ermeni birliklerinin saldırdığı Nahçıvan’a Türkiye tarafından yardım, bu toprak sayesinde yapılmıştır. Doç. Dr. Ahmet Özgiray’ın araştırma yazısına göre konu şu şekilde ceyran etmiştir:

Ağrı isyanları sırasında, isyancılar bizim tarafta sıkışınca İran’a kaçıyorlar, durumu uygun görünce de tekrar geliyorlardı. Bu durumu İranlılara defalarca iletmemize karşın, isyancılarla yeterli ölçüde mücadeleyi bir türlü veremiyorlardı. Büyük Ağrı bizde Küçük Ağrı onlardaydı, sorunun en büyük kaynağı da bu idi.

Bu konu uzun görüşmelere yol açtı ve sonunda çözüme ulaştı. “(...) İlk yaklaşım 18 Ocak 1932’de Tefvık Rüştü Bey’in Tahran’ı resmî ziyareti ile başladı. 23 Ocak’ta Küçük Ağrı Bölgesi sınır düzeltilmesi konusunda nihayet bir antlaşma yapıldı. Kürtler’e karşı stratejik önemi olan ve Türkiye’nin çok şiddetle arzu ettiği küçük Ağrı Dağı’nı İran, Türkiye’ye vermeğe razı oldu. Fakat İran da bunun karşılığında oldukça Güney’deki arazi parçasını aldı. Bir de Hakemlik Uzlaşma konularında bir antlaşma yapıldı. (...) Türkiye Van’ın doğusundaki Katur sahasını İran’a bıraktı. Bu küçük arazi parçası, Büyük Ağrı Dağı’nın 150 km güneyindedir ve yıllardan beri uyuşmazlık konularından birini oluşturuyordu. 5 Kasım 1932 yılında Ankara’da imza edilen bu antlaşma, 15 Haziran 1928’de yapılan antlaşma ve protokolü ismen değil, fakat içeriği bakımından yenilendi. Bu antlaşmada tarafsızlık, politik ve ekonomik işbirliğini içeriyordu. Arıca, karşılıklı nota teatisi ile iadeyi mücrimin antlaşması da aynı zamanda yürürlüğe girdi. Ayrıca, yapılan hudut antlaşmasının karşılıklı onayları ve Hakemlik antlaşması da dahil olmak üzere hepsi yürürlüğe girdi. Atatürk’ün gayretleriyle hem bölücü Kürt sorununa çözüm bulduk hemde Nahçıvanla sınır komşusu olduk.

Türk Birliğinin bir gün mutlaka hakikat olacağına inanan Atatürk Finlandiya’da yayın yapan “TURAN” isimli bir gazete çıkarttırmış ve bızat el altından bu gazetenin finansını devlet bütçesinden sağlamıştır. Bu gazete Atatürk’ün ölümüne kadar yayınlanmış, Atatürk’ün ölümünden sonra devlet bütçesinden ayrılan tahsisata son verildiğinden yayın hayatına son

vermiştir. Bu gazete Rusça, Fince ve Türkçe dâhil dört dilde yayın yapmakta ve çoğunluğu Rusya’da dağıtılmaktaydı. Bu gazetenin yayınlanmış olan birer nüshaları Ertuğrul Zekai Öktem’in özel arşivinde saklanmaktadır.

Atatürk, Türk Birliği konusunda şöyle der:

Türk Birliği’nin bir gün hakikat olacağına inancım vardır. Ben görmesem bile gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapatacağım. Türk Birliğine inanıyorum. Yarının tarihi, yeni fasıllarını Türk Birliği ile açacak, dünya sükûnunu bu fasıllar içinde bulacaktır. Türklüğün varlığı bu köhne âleme yeni ufuklar açacak, güneş ne demek, ufuk ne demek o zaman görülecek.(Atatürk’ün Sofrası, İsmet Bozdağ, s.138)

Avrupalılar için nasıl ki Avrupa Birliği, Araplar için nasıl ki Arap Birliği meşru bir düşünce ve birlik ise biz Türkler için de Türk Birliği aynı derece de meşru bir ülkü ve düşüncedir.

Ülküler Devlet Tarafından Açıklanmaz Milletçe Yaşanır

Türk Birliğinin bir gün hakikat olacağına inanan Rahmetli Atatürk, Sovyetlerin bir gün mutlaka dağılacağını biliyor ve o güne hazırlıklı olmanın gereğine inanıyordu. Bu konu ile ilgili olarak kendisine sorulan soruya verdiği cevap tarihimiz ve devletimizin takip edeceği derin siyaset açısından çok önemlidir. Nitekim 1933 yılının 29 Ekiminde Gazi Mustafa Kemal Paşa, bir genç doktorun sorusu üstüne bu fikri – saklanması kaydı ile- açıklamıştır! Ülküler, devlet tarafından açıklanmaz; Millet tarafından yaşanır! Nasıl, bakarken, gözlerimizi görmüyor, onunla her şeyi görüyorsak, Ülkü de onun gibi, farkında olmadan vicdanlarımızda yaşar ve her şeyi ona göre yaparız. Ben, Devlet Başkanıyım! Sorumluluklarım vardır! Bu sorumluluklarım altında konuşamam! Bu konuda genç arkadaşlarımla ayrıca konuşacağım.

Dr. Zeki'ye “Siz şöyle bu tarafa geçin“ dedi ve salona sorup:

-Başka konuşmak isteyen var mı?

Az önceki içkili, uzun boylu vatandaş, bir yerlerden ortaya çıkmayı becerdi. Olabildiğince derlenmiş, toparlanmıştı ama yine de dili hafifçe sürçmekteydi:

-Paşam, benim büyük Paşam!

Atatürk gülerek elini kaldırdı:

-Anladım deminki önerini yeniden oya koymamı isteyeceksin! Tamam. Şimdi sırasıdır. Önerini arkadaşların da kabul ettiler. Cumhuriyetimiz kutlu olsun hanımlar, beyler!

Atatürk, salonu dolduran alkışlar arasında kalktı; Dr. Zeki'yi de yanına alarak Genel Müdür Odası'na geçti. Oturdular. Atatürk'ün arkasında, duvarda bir Türkiye haritası vardı. Karşısında oturan Dr. Zeki'ye:

-Benim arkamdaki haritayı görüyor musun? Dedi

-Evet Paşam.

-O haritada, Türkiye'nin üstüne abanmış bir blok var; Onu da görüyormusun?

-Evet, görüyorum, Paşa hazretleri.

-Hah, işte o ağırlık benim omuzlarımın üstündedir. Omuzlarımın üstünde olduğu için, ben konuşamam!

-Düşün bir kere... Osmanlı İmparatorluğu ne oldu? Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ne oldu? Daha dün, bunlar vardılar... Dünyaya hükmediyorlardı! Avrupa'yı ürküten Almanya'dan bu gün ne kaldı? Demek hiç bir şey, sür-git değildir. Bugün, "ölümsüz" gibi görünen nice güçlerden, ileride belki pek az bir şey kalacaktır. Devletler ve Milletler, bu idrakin içinde olmalıdırlar.

Bugün dostumuz, ama yarın

Bu gün Sovyet Rusya, dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir... Devlet olarak bu dostluğa ihtiyacımız var! Fakat yarın ne olacağını kimse kestiremez. Tıpkı Osmanlı İmparatorluğu gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi parçalanabilir! Bugün, elinde sınıksız tuttuğu milletler, avuçlarından sıyrılabilirler... Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir!

İşte o zaman Türkiye, ne yapacağını bilmelidir!

Bizim bu dostumuzun yönetiminde dili bir, inancı bir özü bir kardeşlerimiz vardır. Onları arkalamaya hazır olmalıyız!

"Hazır olmak" yalnız o günü susup beklemek değildir; hazırlanmak lazımdır... Milletler, buna nasıl hazırlanırlar? Manevi köprüleri sağlam tutarak! Dil, bir köprüdür; inanç bir köprüdür; tarih bir köprüdür! Bugün biz, bu toplumlardan dil bakımından, gelenek, görenek, tarih bakımından ayrılmış, çok uzağa düşmüşüz! Bizim bulunduğumuz yer mi doğru, onlarınki mi? Bunun hesabını yapmakta fayda yoktur! Onların bize yaklaşmasını bekleyemeyiz; Bizim onlara yaklaşmamız gerekli.

Bunları kim yapacak?

Elbette Biz! Nasıl yapacağız?

İşte görüyorsunuz, "Dil Encümenleri", "Tarih Encümenleri" kuruluyor.

Dilimizi, onun diline yaklaştırmaya, Tarihimiz ortak payda haline getirmeye çalışıyoruz. Böylece, birbirimizi daha kolay anlar hale geleceğiz. Bir sevgi parlayacak aramızda; tıpkı bir vücut gibi, kaderde ve mutlulukta birbirimizi duyacağız ve arayacağız. Ortak bir dil amaçladığımız gibi, ortak bir tarih öğretimimiz olması gerekli... Ortak bir mazimiz var, bu maziye, bilincimize taşımamız lazım. Bu sebeple okullarda okuttuğumuz tarihi, Orta Asya'dan başlattık! Bizim çocuklarımız, orada yaşayanları bilmelidirler. Orada yaşayanlar da bizi bilmeli...

İşte bunu sağlamak için de "Türkiyat Enstitüsü"nü kurduk kültürlerimizi, bütünleştirmeğe çalışıyoruz! Ama bunlar, açıktan yapılmaz! Adı konarak yapılacak işlerden değildir. Yanlış anlaşılabilir gibi, savaşa da sebep olabilir. Bunlar, devletlerin ve milletlerin derin düşünceleridir.

İşitiyorum: Benim dil ve tarih ile uğraştığımı gören kısa düşünceli bazı vatandaşlarımız; Paşanın işi yok! dil ile tarih ile uğraşmaya başladı diyorlarmış. Yağma yok! Benim işim başımdan aşkın! Ben bugün çağdaş bir Türkiye kurmaya ne kadar çalışıyorsam, yarının Türkiye'sinin temellerini atmaya da o kadar dikkat ediyorum.

Bu yaptıklarımız hiç bir millete düşmanlık değildir. Barıştan yanayız, barıştan yana kalacağız! Ama durmadan değişen dünyada, yarının muhtemel dengeleri için hazır olacağız. Bunları sana, akıllı bir genç olduğun için söylüyorum. Açıkta söylemiyorum, kulağına söylüyorum. Sen bil, gerekçesini kimseye söylemeden böyle davran; çevrenin de böyle davranması için gerekeni yap! İdealler, konuşulmaz, yaşanır! Olay; İhsan Sabri Çağlayangil'den dinlenmiş, Sebati Ataman, Kılıç Ali, Tefik Rüşti Aras, Hikmet Bayur tarafından doğrulanmıştır. (Atatürk'ün Sofrası; İsmet Bozdağ, İstanbul, s.11-26, İsmet Bozdağ Atatürk'ün Avrasya Devleti, s.30.31.32) den nakil Yusuf Koç-Ali Koç, Tarihi Gerçekler Işığında Belgelerle Mustafa Kemal Atatürk, sayfa 51-52 Ankara 2005)

Atatürk Türkiye dışındaki Türk devlet ve topluluklarına büyük bir önem vermekte idi. Azerbaycan elçisi İbrahim Abilof'a söylemiş olduğu aşağıdaki sözler O'nun Türkçülüğe ve Türk Birliğine verdiği önemi göstermesi açısından önemlidir:

Azerbeycan Türklerinin dertleri kendi dertlerimiz ve sevinçleri kendi sevinçlerimiz gibi olduğu için, onların muratlarına nail olmaları hür ve müstakil olarak yaşamaları bizi pek ziyade sevindirir. Türk'ün saadeti ve mazlumların halası yolunda Azerbaycan Türklerinde kanını dökmeğe amade bulunduklarına dair olan beyanatınız istilacılara karşı Türk'ün ve mazlumların kuvvetini artıran pek kıymetli bir sözdür. (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri cilt:2,s.21)

Sefir Hazretleri,

Bugün bize meserretli bir bayram yaşattığınızdan dolayı T.B.M.M. ve Hükümeti ve şahsım namına teşekkür ederim. Bu bayram gününün benim için mesut bir ciheti daha vardır ki oda müstakil Azerbaycan Şura Hükümeti'nin sancağını çekmek şerefini bana bahsetmiş olmasıdır. (Atatürk, Azerbaycan bayrağını bizzat elleriyle göndere çekmiştir)

Aziz arkadaşlarım Abilof Hazretleri; bugün Azerbaycan'ın istiklalini temsil eden bayrağı çekerken ellerim bir takım hissiyat ve teessürat ile müteharrik olduğunu duyuyorum. Filhakika bayrağı çeken benim ellerimdi. Fakat ellerimi tahrik eden bugünkü bayramda manen müşterek olan bütün Türkiye halkının hakiki ve samimi kardeşlik hissiyatı idi.

Sefir hazretleri; Azerbaycan sancağının Türkiye sancağının yanında Türkiye semasında temevvücünü görmek bütün milletimiz için büyük bir bayramdır. Bize böyle bir bayram günü yaşattığınızdan dolayı samimi teşekküratımı tekrar ederim (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri cilt 2, s.23-24)

Atatürk'ün gözetim ve denetiminde bastırılan tarih kitaplarında şu ifadeler yer almaktadır:

“Tarihin en büyük cereyanlarını yaratmış olan Türk Irkı, benliğini en çok muhafaza etmiş bir ırktır.Görülüyor ki, tarihte en çok göze çarpar bir birlik arz eden Türk Irkı daima hakim olan bariz uzvi vasıflarıyla, dimağın en kuvvetli mahsulü olan harslarıyla, tarihi müşterek hatıralarıyla, aynı zamanda bu günkü millet tarifine de en uygun büyük bir cemiyettir. Bütün tarihte böyle büyük bir ırkı, millet halinde görmek bilhassa zamanımızdaki insan heyetlerinin pek çoğuna nasip olmayan büyük bir kuvvet ve büyük bir şereftir.” (Tarih:I, İstanbul 1931, Devlet Matbaası, 20. sh.)

“Büyük Kadirgan (Kingan) dağlarından Baykal Havzasına, oradan Altay dağları boyunca İtil havzasına vararak, Hazar Denizi havzası, Hindikuş, Pamir, Karakurum, Karanlık Dağlar yolu ile ve Sarı Irmak ile tekrar Kingan Dağlarına ulaşan çizgi içinde kalan mıntıka Türk'ün anayurdudur.” (Aynı eser,25-26. sh.) “Türk Milletine gelince; Sibiry'a'lerden, Baykal gölü kıyılarından tutunuz da; İran, Rusya Azerbaycanlarından, bütün doğu Türklüğünden ta

Akdeniz kıyılarına kadar yayılan Batı Türkleri birbirlerini anlamakta zorluk çekmezler.” (Mahmut Esat Bozkurt, Atatürk İhtilali, İstanbul 1940, 311)

“Tarih diyor ki: Devlet işlerinin başına, devletin kurucusu olan kavimden başkaları geçince o devlet inkıraz bulur. Yani millet istiklalini kaybeder. Misal mi istersiniz? İşte Abbasiler, işte Endülüs, işte Osmanlılar! Yeni Türk Cumhuriyetinin devlet işleri başında mutlaka Türkler bulunacaktır. Türk’ten başkasına inanmayacağız” (Aynı eser, 446-447. sh.)

Afet İnan’ın “Atatürk’ün yazdırdığı tarih soruları” dediği belgeler olacak. “Atatürk Hakkındaki Hatıralar ve Belgeler” adlı kitapta yer alan ve orta öğretim ders kitaplarının içeriklerinin nasıl olması gerektiğinin çerçevesini çizen soru listesinde “Çin Türkeli denilen yerler nelerdir?” sorusu da yer alıyordu. Dolayısıyla bu soruya verilecek cevap çerçevesinde genç nesillere Doğu Türkistan’ın tanıtılması ve Türklerin anayurdu olarak bilinmesi sağlanmış oluyordu.

Atatürk’ün Doğu Türkistan’a ilgisini, özellikle, 1931’de başlayıp 12 Kasım 1933’te “Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti (DTİC)” adında bir devlet kurulmasıyla sonuçlanan bağımsızlık mücadelesi sırasında daha somut olarak görüyoruz.

Bu dönemde, bir yandan Anadolu Ajansı ve hükümetin resmi yayın organı olan gazetelerde, Doğu Türkistan’da yaşanan gelişmeler sürekli olarak kamuoyuna duyuruluyor, bir yandan da diplomatik anlamda, bağımsızlık mücadelesine destek veriliyordu. Nitekim dönemin Dışişleri Bakanı Tefik Rüşti (Aras), konuyla ilgili kendisine yöneltilen bir soruya, Türkiye’nin, “kendi dilini konuşan bir diyar”da yaşanan gelişmelerden memnuniyet duyacağının doğal olduğu şeklinde cevap veriyordu.

Aynı şekilde, 1933’te, Afganistan’daki Alman Büyükelçisinin ülkesine gönderdiği bir raporda da, “... Türk Hükümeti, Şarki Türkistan Türkleri’nin hareketlerine yakınlık duymakta ve Sovyet Hükümeti’nin hoşuna gitmeyecek bazı şeyleri de el altından yapmaya çalışmaktadır” denilirdi.

Şüphesiz bu gelişmeler Atatürk’ün bilgisi dışında gerçekleşemezdi. Nitekim 12 Kasım’da bağımsızlık ilan edildikten hemen sonra bu haberin ilk duyurulduğu ülkenin Türkiye olması ve yeni devletin bayrağının, rengi dışında, tüm nitelikleriyle al bayrağa benzemesi tesadüf

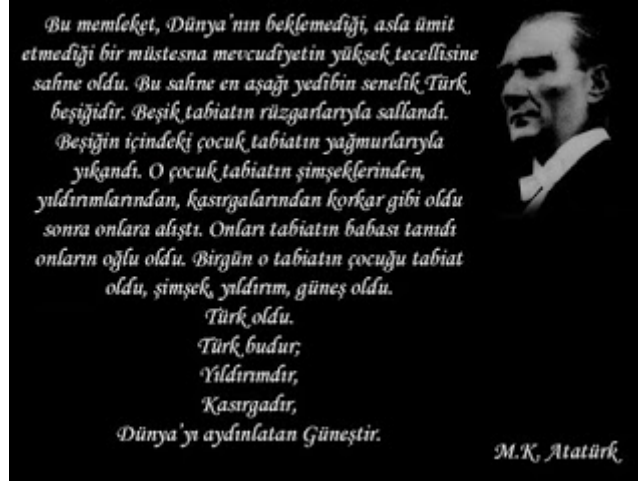
değildir. Aynı şekilde, DTİC'nin kurulma sürecinde Türkiye'den giden kimi şahısların önemli işlevler üstlendiği de bilinmektedir.

Yine, Memduh Şevket Esendal gibi, Türk lehçelerine vakıf ve Doğu Türkistan meselesini yakından bilen bir insan, Doğu Türkistan'ın sınır komşusu Afganistan'a büyükelçi olarak gönderilmiştir. Esendal göreve başladıktan sonra ilk icraatlarından biri olarak, Doğu Türkistan'la ilgili bilgi toplamaya başlamış, oraya gidip gelenler aracılığıyla bir istihbarat ağı oluşturmuş ve Afganistan'a çıkan Uygurlarla da yakın bir irtibat içinde olmuştur.

Bunların yanı sıra, Esendal'ın görevi sırasında, Atatürk'ün talimatıyla bir grup Doğu Türkistanlı eğitim için Türkiye'ye getirilmiş ve harpokullarına yerleştirilmiştir. Türk ordusunun çeşitli kademelerinde generallik rütbesine kadar görev yapan, ardından Doğu Türkistan Vakfı'nı kurarak çok sayıda Uygur gencinin yetişmesini sağlayan rahmetli Mehmet Rıza Bekin bunlardan biridir.

Dönemin arşivleri ve basını incelendiğinde bunlar gibi birçok bilgi, belge bulmak mümkündür. Bu bağlamda sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Mustafa Kemal Atatürk, Doğu Türkistan'dan haberdardı, oradaki gelişmeleri yakında takip ediyor, gerekli desteği açık ya da gizli olarak vermeye çalışıyordu. Ve Doğu Türkistan'ın geleceği için yetişmiş insana olan ihtiyacı da çok iyi görmüş, bunun için gerekli adımları da atmıştı.(Doç.Dr.Abdülhamit Avşar-Atatürk ve Doğu Türkistan makalesi)

Bu memleket, Dünyanın
bütününde, asla sınırlı
olmadığı bir memleket, onun
çapının genişliği her tarafına,
gökten sahne aldı. Bir
sahne 7 bin sanatkar, on asar,
bir Türk Beşiridir. Beşir
Tabiatın ruhsatları ile sahne
dış; Beşir, imdadla, yaratıl
Tabiatın yarınları ile yaratıl
o yaratı Tabiatın, imdadından
dan, yıldırmamdan, Kuvvata
—
Kuvvadan evvel, Kuvvata gelin
aldı; sonra onlara aleyhe;
onlara Tabiatın haberi, Kuvvadan
onların aleyhe aldı. Bir gün
o Tabiat, Kuvvata Tabiat aldı;
Kuvvata, yıldırmamdan, Kuvvadan
aldı, Türk aldı. Türk
Kuvvadan. Yıldırmamdan,
Kuvvadan, Kuvvadan aleyhe
bir günadır.

“Bu memleket, dünyanın beklemediği, asla ümit etmediği bir müstesna mevcudiyetin yüksek tecellisine sahne oldu. Bu sahne 7 bin senelik, en aşağı, bir Türk beşiğidir. Beşik tabiatın rüzgarlarıyla sallandı; beşiğin içindeki çocuk tabiatın yağmurları ile yıkandı. O çocuk tabiatın şimşeklerinden, yıldırımlarından, kasırgalarından korkar gibi oldu; sonra onlara alıştı; onları tabiatın babası tanıdı, onların oğlu oldu; Bir gün o tabiat çocuğu tabiat oldu; şimşek, yıldırım, güneş oldu; Türk oldu. Türk budur; Yıldırımdır, kasırgadır, dünyayı aydınlatan güneştir.”

"Türk milleti millî birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir.Türk milletinin yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müsbet ilimdir. Bunun içindir ki milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, doğuştan zekasını, bilime bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, milli birlik duygusunu, her zaman ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besliyerek geliştirmek milli ülkümüzdür."(10.Yıl Nutku)

Arkadaşlar!

Bizim halkımız çok temiz kalpli, çok asîl ruhlu, ilerlemeye çok yetenekli bir halktır. Bu halk, eğer bir defa karşısındakilerin içtenlikle kendilerine yardımcı olduklarına inanırsa her türlü hareketi derhal kabule hazırdır. Bunun için gençlerin her şeyden önce millete güven vermesi lâzımdır.Bunun için ülkümüzü açıklıkla ifade etmeliyiz. Onu imanla duymalı ve onu hiç yılmadan takip etmeliyiz. Kişisel çıkarlarımızdan, alçak emellerimizden vazgeçmemiz ancak böyle canlı ve alevli ülkü ile başarılabacaktır. Gençlerin kardeşleriyle, babalarıyla, tecrübeli ihtiyarlarıyla, İslâmiyet'in ruhunu bilen gerçek şerefli bilginleriyle beraber çalışmasında başarıya sahip olacağı muhakkaktır.

Fakat bütün iyi niyete, gösterilen bütün sabıra, kararlılığa ve dayanıklılığa, gösterilen bütün birlik ve dayanışmaya rağmen yine en güzel, en yanılmayan, en doğru düşünceleri ve ülküleri bozmağa çalışacak insanlara rastlanılacaktır. Öylelerine karşı bütün millet fertleri çok şiddetli karşılık vermelidir. Hepimiz için öylelerine karşı ezici bir birlik kitlesi olarak ortaya çıkmamız en gerekli bir vicdan görevimizdir.Zira bu konuda bozgunculuk yapacak insanlara hoşgörü göstermek, büyüklük göstermek terbiye eseri değil, belki bir milletin mutluluğuna şerefine, namusuna göz dikmiş insanlara hoş görüdür ki, hiçbir vakit, hiçbir birey buna izin veremez. Hiç kimse buna izin vermek hakkına sahip değildir ve siz de olmamalısınız.

Arkadaşlar!

Bir milletin namuslu bir varlık, saygıya değer bir mevki sahibi olması için, o milletin yalnız âlim ve fen bilgini bulunması yeterli değildir. Her ilmin, her şeyin üstünde bir niteliğe sahip olması lâzımdır ki, o da o milletin belli ve olumlu bir karaktere sahip bulunmasıdır. Böyle bir kişiliğe sahip olmayan fertler ve böyle fertlerden oluşmuş milletler hiç bir dakika gerçek bir devlet oluşturamazlar. Böyle milletler, birer bozguncu ocağı olurlar. Benim bildiğime göre memleketimizde çok yıllardan beri açılmış ve hâlâ kutsal ateşlerle yanan ve alevi her taraftar olanın kalp ve vicdanını aydın kılan Türk Ocaklarının temel amacı millete böyle olumlu bir huy vermektir. Türk ocakları milletin kültürü üzerinde önemli etkiler yapmalıdır. Zaten bunu yapıyorlar ve daha fazla yapacaklardır. Biz milliyet fikirlerini uygulamakta çok gecikmiş ve çok ilgisizlik göstermiş bir milletiz. Bunun zararlarını fazla çalışmayla gidermeye çalışmalıyız. Bilirsiniz ki, milliyet görüşünü, millet ülküsünü dağılmaya çalışan teorinin dünya üzerinde uygulama kabiliyeti bulunamamıştır. Çünkü, tarih, olaylar ve görünenler hep insanlar ve milletler arasında, hep milliyetin hâkim olduğunu göstermiştir ve milliyet prensibi aleyhindeki büyük ölçüde fiili tecrübelerle rağmen yine milliyet hissinin öldürülemediği ve yine kuvvetle yaşadığı görülmektedir. En çok bizim milletimiz, milliyetinden habersiz oluşunun çok acı ve cezalarını gördü. Osmanlı İmparatorluğu içerisindeki çeşitli kavimler hep milli inançlarına sarılarak, milliyet ülküsünün kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu onlardan ayrı ve onlara yabancı bir millet olduğumuzu sopa ile içlerinden koyulunca anladık. Kuvvetimizin zayıflığa uğradığı anda bizi küçük gördüler. Anladık ki, kusurumuz kendimizi unutmaklığımızmış. Dünyanın bize saygı göstermesini istiyorsak öncelikle biz, kendi benliğimize ve milliyetimize bu saygıyı hissen, fikren, fiilen bütün çalışma ve hareketlerimizle gösterelim; bilelim ki milli benliğini bulmayan milletler başka milletlerin avıdır.

Milli varlığımıza düşman olanlarla dost olmayalım. Böylelerine karşı bir Türk şairinin dediği gibi,

(Karşı duvardaki levhayı işaret ederek)

“Türküm ve düşmanım sana, kalsam da bir kişi” diyelim. (Hakimiyeti Milliye /Türk Ocağı Konuşması 26.03.1923)

“Büyük devletler kuran atalarımız, büyük ve kapsamlı uygarlıklara da sahip olmuştur. Bunu aramak, incelemek, Türklüğe ve dünyaya bildirmek bizler için bir borçtur. Türk çocuğu, atalarını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır”...“Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki inkişafı ile âtinin yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.”(29 Ekim 1933)

"Ey Türk Milleti! Sen yalnız kahramanlık ve savaşkanlıkta değil, fikirde ve uygarlıkta da insanlığın şerefisin!

Tarih, kurduğun uygarlıkların övgüleriyle doludur. Varlığına kasteden siyasî ve toplumsal etkenler birkaç yüzyıldır yolunu kesmiş, yürüyüşünü ağırlaştırmış olsa da, on bin yıllık fikir ve kültür mirası, ruhunda eskimemiş ve tükenmez bir güç halinde yaşıyor. Belleğinde binlerce ve binlerce yılın anısını taşıyan tarih, uygarlık safında lâayık olduğun yeri, sana parmağıyla gösteriyor. Oraya yürü ve yüksel! Bu, senin için hem bir hak, hem de bir görevdir. "

ATATÜRK

"Bir gün mutlaka tüm Türk devletleri ile Çin Seddinde buluşacağız!" Mustafa Kemal ATATÜRK

".....Milliyet davası, siyasî bir mücadele konusu olmadan önce şuurlu bir ölkü meselesidir. Şuurlu ölkü demek, müsbet ilme, ilmi usullere dayandırılmış bir hedef ve gaye demektir. O halde propagandalarda müsbet usullere müracaat etmek şarttır. Hareketlerin imkân şuurları ve sıraları mutlaka hesaba katılmalıdır. Türkiye dışında kalmış olan Türkler ilkin KÜLTÜR meseleleriyle ilgilenmelidirler. Nitekim biz Türklük davasını böyle bir müsbet ölçüde ele almış bulunuyoruz. Büyük Türk tarihine, Türk dilinin kaynaklarına, zengin lehçelerine, eski Türk eserlerine önem veriyoruz. Baykal ötesindeki Yakut Türklerinin dil ve kültürlerini bile ihmal etmiyoruz."

Gazi M.Kemal ATATÜRK

(Atatürkçölük III-Atatürkçü Düşünce Sistemi (Haz. Genelkurmay Başkanlığı), (İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, 1997), s. 30.

Türk milliyetçiliğı, ilerleme ve gelişme yolunda ve beynelmilel temas ve münasebetlerde, bütün muasır milletlere muvazî ve onlarla bir ahenkte yürümekle beraber, Türk içtimaî heyetinin hususî seciyelerini ve başlı başına müstakil hüviyetini mahfuz tutmaktır. 1930 (Afet İnan, T.T.K. Belleten, Cilt: XXXII. No: 128, 1968, S. 557)

Türk milletinin kuruluşunda etkili olduğu görölen tabiî gerçekler şunlardır: a) Siyasî varlıkta birlik. B) Dil birliğı. C) Yurt birliğı. D) İrk ve menşee birliğı. E) Tarihi karabet. F) Ahlakî karabet.

Türk milletinin teşekkölünde mevcut olan bu şartlar diğer milletlerde hepsi birden yok gibidir. Daha umumî bir tarif yapabilmek için diyelim ki; bir topluma millet diyebilmek için bu şartlar, aynı zamanda bütün olarak veya kısmen, bir arada bulunmak lâzımdır. Bütün milletler tamamen aynı şartlar altında teşekköl etmemiş olduklarına göre Türk milletinde yaptığımız gibi, diğer her millet ayrı olarak mütalâa edilmedikçe, milliyet fikrini umumî ve ilmi olarak tarif etmek güçtür. 1930 (Afet İnan, M.B. ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları, S. 371-372)

Biz doğrudan doğruya milliyetperveriz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur. Bu topluluğun fertleri ne kadar Türk kültüröyle dolu olursa, o topluluğa dayanan cumhuriyet de o kadar kuvvetli olur. (İlköğretim Mecmuası, Cilt: 4, Sayı:61, 1940)

Milliyetin çok bariz vasıflarından biri dildir. Türk milletindenim diyen insan, herşeyden evvel ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağılılığını iddia ederse buna inanmak doğru olmaz. (Taha Toros, Atatürk'ün Adana Seyahatleri, S. 39)

Türk milleti, millî hissi; dinî hisle değıl, fakat insanî hisle yanyana düşünmekten zevk alır. Vicdanında millî hissin yanında, insanî hissin şerefli yerini daima muhafaza etmekle övünür.

Çünkü Türk milleti bilir ki, bugün medeniyetin yolunda bağımsız ve fakat kendileriyle paralel yürüdüğü umum medenî milletlerle karşılıklı insanî ve medenî münasebet, elbette gelişmemize devam için lâzımdır ve yine malûmdur ki; Türk milleti, her medenî millet gibi, mazinin bütün devirlerinde keşifleriyle, yeni buluşlarıyla medeniyet âlemine hizmet etmiş insanların, milletlerin kıymetini takdir ve hâtıralarını hürmetle muhafaza eder. Türk milleti, insaniyet âleminin samimî bir alisedir. 1930 (Afet İnan, M.B. ve M.K. Atatürk'ün El Yazıları, S. 369-370)

Millî seciyeyi derin tarihimizin ilham ettiği yüksek derecelere çıkarmak heyecanla takip ettiğimiz büyük emellerimizdendir. 1931 (Atatürk'ün T.T.B. IV, S. 551)

Ne mutlu Türküm diyene! (1933)

Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk Milleti ve bir de milletler tarihinin binbir facia ve ıstırap kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir.

Bize milliyetçi derler. Ama, biz öyle milliyetçileriz ki, bizimle işbirliği eden bütün milletlere hürmet ve riayet ederiz. Onların milliyetlerinin bütün icaplarını tanırız. Bizim milliyetçiliğimiz herhalde hodbince ve mağrurca bir milliyetçilik değildir. (1920)

Bir milletin ruhu zaptolunmadıkça, bir milletin azim ve iradesi kırılmadıkça o millete hâkim olmanın imkânı yoktur. Halbuki asırların yarattığı millî bir ruha, kuvvetli ve daimi bir millî iradeye hiçbir kuvvet karşı koyamaz. (1.9.1924)

Yetiyecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel, herşeyden evvel Türkiye'nin istikbaline, kendi benliğine, millî an'anelerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir. (1922)

Milletin varlığını devam ettirmek için fertleri arasında düşündüğü müşterek bağ, asırlardan beri gelen şekil ve mahiyetini değiştirmiş, yani millet, dinî ve mezhebî bağlar yerine Türk milliyeti bağı ile fertlerini toplamıştır. (Kasım 1925)

Bir fert için olduğu gibi, millet için de kudret ve kabiliyetini fiilî eseriyle gösterip ispat etmedikçe, itibar ve ehemmiyet beklemek beyhudedir. Kudret ve kabiliyetten mahrum olanlara iltifat olunmaz. İnsanlık, adalet, mürüvet icaplarını, bütün bu vasıfları haiz olduğunu gösterenler talep edebilir. (Nutuk)

Esas kıymeti kendine veren ve mensup olduğu millet ve memleketi ancak şahsiyeti ile kaim gören adamlar, milletlerinin saadetine hizmet etmiş sayılmazlar. Ancak kendilerinden sonrakileri düşünebilenler, milletlerini yaşamak ve ilerlemek imkânlarına nail ederler. Kendi gidince ilerleme ve hareket durur zannetmek bir gaflettir. (17 Mart 1937)

Millî birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür. (Ekim 1933)

Başarılarda gururu yenmek, felâketlerde ümitsizliğe karşı gelmek lâzımdır. (1930)

Türk... Övün, çalış, güven.

Tarihi, vukuat, hâdisat ve müşahadat hep insanlar ve milletler arasında, hep milletin hâkim olduğunu göstermiştir. Milliyet prensibi aleyhindeki büyük mikyasta fiilî tecrübelerle rağmen, yine milliyet hissinin öldürülemediği ve gene kuvvetle yaşadığı görülmektedir. Tarih, bir milletin kanını, hakkını, varlığını hiçbir zaman inkâr edemez. (Temmuz 1919)

(Türk) Tarih tezi olgunlaştı. Onun üzerinde yürümek, durmadan çalışmak lâzımdır. Bazı imansızlar olabilir. Bunlar yol kesenlere benzeyebilir, aldırmayınız. (1938)

Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça, daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.

Milletimiz, kuvvetli karakter, sarsılmaz sistem, ateşli milliyetçilik, iktisadî muvaffakiyetlerden doğup çoğalacak imkânlarla da kuvvetlendirilmelidir. (1924)

Milletin toplumsal düzen ve sükûnu, hal ve istikbalde refahı, saadeti, selâmeti ve masumiyeti, medeniyette ilerleme ve yükselmesi için insanlardan, her hususta alâka, gayret, nefsin feragatini ve icabettiği zaman seve seve nefsinin fedasını talep eden, millî ahlâktır. Mükemmel bir millette, millî ahlâkiyet icapları, o millet fertleri tarafından âdeta muhakeme edilmeksizin vicdanî, hissî bir şevkle yapılır. En büyük millî heyecan işte budur. (Afet İnan, Atatürk Hakkında H.B. S. 302)

Millî ahlâkımız, medenî esaslarla ve hür fikirlerle beslenmeli ve takviye olunmalıdır. Bu çok mühimdir; bilhassa dikkatinizi çekerim. Tehdit esasına dayanan ahlâk, bir fazilet olmadıktan başka itimada da lâyık değildir. 1924 (M.E.İ.S.D. I, S. 19)

Türk milleti kurtuluş savaşından beri, hattâ bu savaşa atılırken bile mahkûm milletlerin hürriyet ve bağımsızlık dâvalarıyla ilgilenmeyi, o dâvalara yardım etmeyi benimsemiştir. Böyle olunca kendi soydaşlarının hürriyet ve bağımsızlıklarına kayıtsız davranması elbette uygun görülemez. Fakat milliyet dâvası şuursuz ve ölçsüz bir dâva şeklinde mütalâa ve müdafaa edilmemelidir. Milliyet dâvası siyasî bir mücadele konusu olmadan önce şuurlu bir ülkü meselesidir. Şuurlu ülkü demek, müsbet ilme, ilmî usullere dayandırılmış bir hedef ve gaye demektir. O halde propagandalarda müsbet usullere müracaat etmek şarttır. Hareketlerin imkân sınırları ve sıraları mutlaka hesaba katılmalıdır. Türkiye dışında kalmış olan Türkler, ilkin kültür meseleleriyle ilgilenmelidirler. Nitekim biz Türklük dâvasını böyle bir müsbet ölçüde ele almış bulunuyoruz. Büyük Türk tarihine, Türk dilinin kaynaklarına, zengin lehçelerine, eski Türk eserlerine önem veriyoruz. Baykal ötesindeki Yakut Türklerinin dil ve kültürlerini bile ihmal etmiyoruz. (Abdülkadir İnan, Türk Kültürü Dergisi, Sayı: 13, 1963, S. 115)

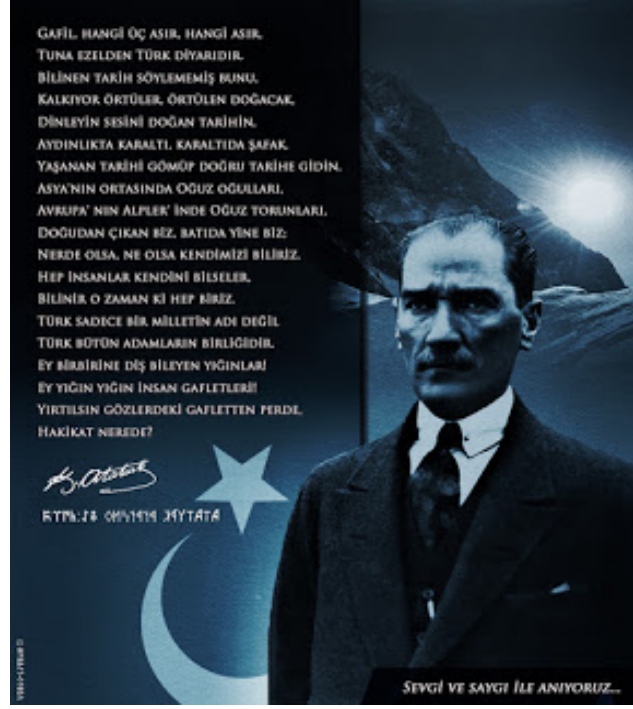
Gücümüz zayıfladığında bizi aşağıladılar ve gururumuzu kırdılar. Anladık ki suçumuz kim olduğumuzu unutmuş olmamızdır. Dünyanın bize saygı göstermesini istiyorsak, en önce bizim kendi kimliğimize ve milliyetimize saygı göstermemiz gereklidir.. ATATÜRK(Konya 1923)

“BÜYÜK İŞLERİ BÜYÜK MİLLETLER YAPAR !”

“Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletin en büyük ve ecdadımın en değerli mirası olan bağımsızlık aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğumdan bugüne kadar ailevî, hususî ve resmî hayatımın her safhasını yakından bilenler bu aşkı malumdur. Bence bir millete şeref, haysiyet, namus ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasıyla kaimdir. Ben şahsen bu saydığım

vasıflara, çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evladı kalmalıyım. Bu sebeple milli bağımsızlık bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettirirse, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet icabı olan dostluk ve siyaset münasebetlerini büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin, bu arzusundan vazgeçinceye kadar, amansız düşmanıyım”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Gafil, hangi üç asır, hangi on asır
Tuna ezelden Türk diyarıdır.
Bilinen tarihler söylememiş bunu
Kalkıyor örtüler, örtülen doğacak,
Dinleyin sesini doğan tarihin,
Aydınlıkta karaltı, karatıda şafak
Yalan tarihi gömüp, doğru tarihe gidin.
Asya'nın ortasında Oğuz oğulları,
Avrupa'nın Alplerinde Oğuz torunları
Doğudan çıkan biz, Batıdan yine biz
Nerde olsa, ne olsa kendimizi biliriz
Türk sadece bir milletin adı değil,
Türk bütün adamların birliğidir.
Ey birbirine diş bileyen yığınlar,
Ey yığın yığın insan gafletleri
Yırtılsın gözlerdeki gafletten perde,
Dünya o zaman görecektir hakikat nerede,
Hakikat nerede?

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

* Fatih Mehmet Yiğit